

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 381/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Základná škola, V. Paulínyho-Tótha 32, Senica**, V. Paulínyho-Tótha 32, Senica, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Dobrovičom, LL.M., Záhradnícka 27, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. PB-14Cb/59/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. PB-14Cb/59/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trenčín **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PB-14Cb/59/2021 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **771,68 eur**, ktorú **j e** Okresný súd Trenčín **p o v i n n ý** zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 11. júna 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania. Rovnako žiada, aby ústavný súd prikázal konať okresnému súdu bez zbytočných prietahov.

2. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 381/2025-8 z 1. júla 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na okresnom súde prebieha súdne konanie o bezplatné odstránenie vád diela, v ktorom sťažovateľka vystupuje v pozícii žalobcu. V konaní 23. marca 2022 sa uskutočnilo posledné pojednávanie. Konajúci súd (pôvodne Okresný súd Považská Bystrica) vydal uznesenie z 25. júla 2022, ktorým sa nepriznalo oslobodenie od súdneho poplatku žalovanému a žalovaný tak mal zaplatiť preddavok na vykonanie ďalšieho znaleckého dokazovania. Sťažovateľka sa opakovane dopytovala na okresnom súde na stav konania, ale okresný súd sťažovateľke ani na jednu zo žiadostí ku dňu podania ústavnej sťažnosti neodpovedal.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predsedníčka okresného súdu na žiadosť ústavného súdu listom sp. zn. Spr 890/2025 z 28. júla 2025 zaslala vyjadrenie k ústavnej sťažnosti, v ktorom uviedla, že na dĺžku konania malo vplyv najmä to, že bolo potrebné rozhodnúť o sťažnosti žalovaného podanej proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, pričom uvedené rozhodovanie si vyžadovalo vysporiadať sa so situáciou nevyhnutnosti nariadenia znaleckého dokazovania.

5. Predsedníčka okresného súdu taktiež poukázala na skutočnosť, že s účinnosťou od 1. júna 2023 došlo k zániku Okresného súdu Považská Bystrica, pričom nástupníckym súdom sa stal okresný súd a vo veci konajúci sudca, ktorý pôvodne vybavoval agendu obchodnoprávnu, rodinnoprávnu a trestnú (ako sudca pre prípravné konanie), sa stal sudcom so špecializáciou na agendu občianskoprávnu, čo malo za následok nutnosť intenzívnejšieho a časovo náročnejšieho vzdelávania sa.

6. V závere listu predsedníčka okresného súdu vyjadruje súhlas s upustením od ústneho pojednávania, keďže zastáva názor, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom:

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

12. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Na akúkoľvek právnu či faktickú zložitost' nepoukázal ani samotný okresný súd.

13. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sa o predĺženie napadnutého konania sama nepričinila.

14. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

15. Z popísaného priebehu konania okresným súdom vo vyjadrení na ústavnú sťažnosť a z vyžiadaného spisu sp. zn. PB-14Cb/59/2021 ústavný súd zistil, že predmetný spor medzi sporovými stranami trvá viac ako 4 roky a dosiaľ nie je právoplatne rozhodnutý. Žaloba bola podaná na Okresnom súde Považská Bystrica 10. mája 2021. Po vykonaní prvotných procesných úkonov (výzva na zaplatenie súdneho poplatku, replika a duplika) okresný súd vo veci nariadil prvý termín pojednávania na 20. október 2021. Toto bolo odročené na žiadosť zástupcu žalobcu na 13. december 2021. Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 28. marca 2022, ktoré však bolo odročené na neurčito na účely predloženia listín. Od tej doby sa vo veci ku dňu podania ústavnej sťažnosti žiadne pojednávanie neuskutočnilo. Žalovaný totiž 4. apríla 2022 požiadal okresný súd o nariadenie znaleckého dokazovania vo veci. Okresný súd tejto žiadosti mienil vyhovieť, preto požiadal žalovaného o zloženie preddavku na znalecké dokazovanie. Žalovaný požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov z dôvodu, že nemal možnosť zložiť preddavok na znalecké dokazovanie. Okresný súd uznesením z 25. júla 2022 nepriznal žalovanému

oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Proti tomuto uzneseniu žalovaný 5. septembra 2022 podal odvolanie. Následne okresný súd až do 21. mája 2025 (čiže 33 mesiacov) vo veci samej nekonal až napokon v uvedený termín zrušil uznesenie o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a bez toho, aby vo veci realizoval znalecké dokazovanie, 23. júna 2025 vo veci samej rozsudkom rozhodol.

16. Označené konanie trvalo do podania ústavnej sťažnosti na súde prvého stupňa vyše štyroch rokov. Z tohto obdobia približne tri roky okresný súd bol absolútne nečinný, čo nie je možné považovať za sústredené a efektívne konanie smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu veci. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

K návrhu na prikázanie vo veci konať

17. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

20. Sťažovateľka žiadala v petite ústavnej sťažnosti priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur. Svoj návrh vo vzťahu k priznaniu primeraného finančného zadost'učinenia však nijako neodôvodnila.

21. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Domáhanie sa primeraného finančného zadost'učinenia nie je obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti. Závisí teda výlučne od uváženia sťažovateľa, či bude primerané finančné zadost'učinenie požadovať. V prípade, že sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí v ústavnej sťažnosti uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Primerané finančné zadost'učinenie teda nie je automatickým právnym nárokom, ale sťažovateľ ho musí výslovne uplatniť a primerane odôvodniť. Pokiaľ sťažovateľ neuvádza,

z akých dôvodov ho žiada, ústavný súd primerané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi neprizná (I. ÚS 142/03).

23. V danom prípade sťažovateľka síce uplatnila nárok na primerané finančné zadosťučinenie, ale neuviedla, z akých dôvodov. Vzhľadom na absentujúce odôvodnenie žiadaného priznania finančného zadosťučinenia, ktoré predpokladá i § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

25. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie zastúpenia a príprava, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 771,68 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

27. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu